

Sammanträdesdatum
2025-06-11Beteckning
Dnr: 24RS9361

Svar på motion från Willhelm Sundman (L) om att det inte finns något lustigt med lustgas

Det har till Region Örebro län inkommit en motion från Willhelm Sundman (L) om att minskad användning av lustgas bland ungdomar bör ses som en prioriterad uppgift för länets hälso- och sjukvård. Det förebyggande arbetet för att minska bruket av lustgas är inte bara en hälsofråga utan också en ekonomisk nödvändighet. I motionen föreslås följande:

- Att Region Örebro län genomför ett arbete för att minska bruket av lustgas i Örebro län och tillhandahåller information om lustgasens faror på vårdcentralerna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden vill med anledning av motionen lämna följande svar:

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen delar oron över den ökande användningen av lustgas bland unga samt för de skadeverkningar som upprepad användning kan leda till. Förvaltningen ser även positivt på den kommande lagen och förordningen om lustgas som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och som innebär att all försäljning av lustgas till ungdomar under 18 år blir olaglig liksom att sälja lustgas till privatpersoner i berusningssyfte, se [Tillgången till lustgas ska begränsas - Regeringen.se](#). När förslaget till denna lagändring var ute på remiss (SOU 2024:23) ska det noteras att den inte gick till regioner dock till kommuner och länsstyrelser. I linje med motionärens förslag bör ändå regionen samarbeta mer med kommuner och Länsstyrelsen och dra nytta av det informationsflöde som där redan finns.

Länsstyrelsen håller i det länsgemensamma arbetet med ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel) dit lustgas hör. Det är högst rimligt att vårdcentralerna liksom andra regionala och kommunala institutioner tar ett större ansvar i informerandet om farorna med lustgas men då detta till stor del handlar om ungdomars behov av ökat medvetande bör det ligga en större tyngd på Länsstyrelsen och kommunerna och i synnerhet de aktörer som regelbundet möter den mest utsatta målgruppen, det vill säga barn och ungdomar.

De regionala verksamheter som närmast berörs och har erfarenheter av lustgasanvändning är Maria Ungdom och i viss mån Ungdomsmottagningen,

Mottagningar för psykisk ohälsa (MPO) och akutmottagningar. Maria Ungdom har medarbetare som tillsammans med skola, elevhälsa, polis med flera informerat på skolor om bland annat lustgas. Här finns utvecklingsmöjligheter men det bör vara kommunerna och Länsstyrelsen som leder arbetet med det breda informations-spridandet och medvetandegörandet. Förvaltningens bedömning är att det företrädesvis inte är primärvården som når ut till den grupp som eftersträvas i motionen. Ett brett samarbete med syfte att informera berörda målgrupper om risker kan spridas via skola, polis, socialtjänstens fältassistenter, ungdomsmottagningar, Maria Ungdom med mera som har en mer direkt kontakt.

Uppdraget till Läkemedelsverket (Giftinformationscentralen), Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna att sprida kunskapen om riskerna med lustgasanvändning har förlängts och det uppdraget är en bra utgångspunkt för ett brett samarbete där regionen kan bidra, se [Uppdrag att sprida information om risker vid berusning med lustgas - Regeringen.se](#).

I den kvalitativa fördjupning kopplad till *Liv och hälsa Ung* som genomfördes under 2023 fick cirka 100 elever i årskurs 9 frågor gällande lustgas. Lustgasanvändning var känt bland unga men det bedömdes då inte vara ett utbrett problem. Det som nämndes var snarare vape, vitt snus, alkohol, benso samt berusning via ADHD-mediciner som man fick/köpte av elever som medicinerar. Länk till rapporten finns här: [liv-och-halsa-ung---resultatrapport-2023.pdf](#). Noterbart här är också att lustgas inte lyfts upp som en stor utmaning i Folkhälsomyndighetens rapport [Den svenska narkotikasituationen 2024 — Folkhälsomyndigheten](#) och att användningen av lustgas som berusningsmedel till och med minskade med 50 procent i årskurs nio mellan 2022 och 2023, se [Halverad användning av lustgas bland niondeklassare | SVT Nyheter](#). Ett nära samarbete med Länsstyrelsen och kommunerna innebär att regionen håller sig uppdaterad om de här tendenserna samt hur den ovan nämnda kommande lagen och förordningen om lustgas påverkar användningen.

Skadorna som kan uppstå när man använder lustgas i berusande syfte är många. Att drabbas av en djup köldskada är en av dem. Djupare skador på huden kan bli infekterade och leda till blodförgiftning om man inte, i vissa fall, genomför kirurgi. Denna typ av djupa skador leder till kosmetiskt misspdydande ärr livet ut, även om man inte blir opererad och man låter det läka med konservativ behandling (regelbundna omläggningar med förband tills det läker). De senaste åren har ett tiotal patienter opererats på Universitetssjukhuset Örebro och behandlats av dessa orsaker, vilket är i linje med motionärens resonemang om att ett förebyggande arbete även kan minska kostnader för hälso- och sjukvården. Värt att lyfta här är att antalet fall har minskat tydligt sedan de inblandade i studien gick ut i media och pratade om detta. Här kan också sociala medier spela en stor roll i att fånga berörd åldersgrupp. Läs mer här om denna studie från en Örebroforskare: [Recreational Use of Nitrous Oxide as a Source of Frostbite Injuries to the Skin: A Review of the Literature and a Case Report](#)

Sammanfattningsvis har motionären satt ljuset på ett område där ovan nämnda regionala aktörer kommer att öka sitt interna och externa informationsutbyte. Samarbetet med kommunerna och Länsstyrelsen, som håller i det länsgemensamma arbetet med ANDTS, kommer öka utifrån dels uppdraget till Läkemedelsverket (Giftinformationscentralen), Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna att sprida kunskapen om riskerna med lustgasanvändning, dels den kommande lagen och förordningen om att begränsa försäljningen av lustgas som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar i linje med ovan svar föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att motionen anses besvarad.

Behcet Barsom (KD)
Ordförande Hälso- och sjukvårdsnämnden

Jonas Claesson
Hälso- och sjukvårdsdirektör